

נאכריכט

פאן דיעזען מאסן פרטייט אלע פירטעל יאהר (תקופה) אין מחברת
(העפט) / וועלט אבוועקטעלד זעקס אונד זיבען באגען (דיאדיטסע
לוגאבע אים גרענעט) ענטהעלט . פיר מחברות אמלען זיינען כרך
(באנד) מוים . יעדעס כרך ווירד דער הויפט טיטעל / דאס מינהאלטס
פערלייניג דעם גאנלען באנדעם / אונד שמות החתומים ביא געפונען .
דער פרייז דעם גאנלען יאהרגאנגס מוים / פיר דיא אבאנענטען
דריי טהאלער פרייס קוראנט / וואספאן זיינע העלפטע
איט 2 טהאלער 2 גראטען ביא אבליפונג דעם ערטען / אונד דיא
אנדערע העלפטע ביא דער דעם דריטען העפטע בעלאהלט ווירד .
דיא אבאנענטען ערהאלטען מיהרע עקסעמפלארע מויל פיינעק פאסט
פאפיר פארטע . פרייז נאך מונטען בעגאנטען טטעדן לוגאדיק .
עס ווערן מויל מיינעלע העפטע / אבר מויל דרוקפאפיר פער
קויפט . יעדאך אמלען דיא חתומים / דענען עטווא אין עקסעמפלאר
אבהענדען קאממען זאלטע / הירן זיינע אויסנאמע .
זיטערראריטע בייטערעגע / זא וואהל אין העברעאישער מוס אין
דייטשער אונד אנדערן ספראלען ווערן מונד ווילקאממען זיין / אונד
זאלן נאך ווערטה האמאריט ווערן . זא אויססען זיך אבר / דעס לוגאדיק
אונדעם בלומטעס "געאעס" מויל פאלגענדע געגענטענדע בטרענקען :
(1) בעלזערייט / אמראליטען אונד לויטערן מינהאלטס / (2) וויסענע
טאפטיילע אויענטעלע / (3) ערקלעהרונגען דער כתי קדש / נעכסט
בעאערקונג איבר דיא העברעאישע ספראלע / (4) גיטעלע אונדער
נאמיאן / אונד מיהרער גראמען מענער / (5) רעלענטיאנען / אנקנידיגונגען
נייער ספרים מ. ד. ג. . טערייטאמלען אבער / אלעס וואס ווידער דיא רעליג
יאן מוים / אדער וואס איט דער פאליטיק דער זייט אין אינדעסטער
בעריהונג קאממען / ווערן אונבענוטלט בלייבען . דיעזע בייטערעגע /
זא וויא דיא בריפע דער זיך אדערענדען קאמאסיאנערע אויסען פאסטפריי
זיינעדיקט ווערן .
און אבאנערט אין אפסטערדאם בייס הערן הייסאן זאמסערסוויזען /
אין ברעסלויא בייס ה' דוד בענט / אין קאסעל בייס הערן קאנסיס .
טאריאל ראטה היינעטאן / אין פראג בייס ה' אפרים וועהלי / אין
קעניגסבערג אין פרייס בייס ה' ואלאמאן בערנהארדט / אין האמבורג
בייס ה' מ. יאפלע / אין פאזען בייס ה' דוד קארז / אין פלעאס
סאזין בייס ה' גיווענהיימער / אין בערלין אין הערן יאקאביס ביכער
אונד קונסטאמאנאן / אונד בייא דעס רעדאקטעהר
שלום הכהן .

1800

פ

כ

כ

כ

ד

ז

ה

פ

ס

ו

ב

ל

ו

א

פ

ס

ו

ו

א

א

א

א

א

א

א

ה מ א ס ף

לשנת ה'תקס"ט

תקופה שניה

אֵילַת אֲהָבִים וַיַּעֲלֶה חֵן
דָּדֶיהָ יָרֵךְ בְּכָל עֵת
בְּאַהֲבָתָהּ תִּשְׁנֶה תָמִיד *

(משלי ה' / י"ט)

פא

בח

כר

בח

ד

ז

הנ

פז

ס

וו

ב

לנ

זו

זא

זב

זח

זו

זז

זח

זט

זז

זח

זט

זז

זח

ה מ א ס ף

חודש טבת ה'תקס"ט

א

שירים

ה ס ת י ו

נצבו כנר נוזלים קבאו מי פלג
כפור יבסם עלימו יתעלם שלג
בוקק כל עץ כפתם לא רעננה
איז ענב בגפן ועלה בזית
פני שדה כסו חרולים שמיר ושית
צפור ביער לא תשמיע רננה

אמלל

ז ב 2 7

[ק]

אֶמְלֵל כָּל יֶרֶק אֵין מְרַעָה לְעֹדֵר
רוּחַ צָפוֹן תִּסּוּעַר וְסוּפָה מִחֶדֶר
כָּל הוֹלְכֵי נְתִיבוֹת מְקוֹר יִשְׁתַּחֲוּהוּ
יִרְעַב הוֹאֵב וְחִיָּה בָמוֹ אָרֶב
שׂוֹא יִבְקֹשׁוּ מֶרֶף מִבְּקָר עַד עֶרֶב
וְעַל רֹאשׁ הָאֲמִיר הָעוֹרְבִים נֶאֱנַחוּ •

אֶךְ הַנְּמָלָה לִבְטַח מִתְּנוֹרָתָהּ
מִלַּחֲמָה תִשָּׁפַע בְּקִיץ אֲנָרָה
בְּנִקְיָקָה תִּטְצֵא מִחֶסֶה וּמִנוֹת
אֲשֵׁרֵי כָל רוֹאֵי דְרָכֶיהָ וְיִחַפְּמוּ
חֲרוּצִים בְּעִבּוּדָה בְּקִצֹּר לֹא נִרְדְּמוּ
מָרִם בּוֹא יָמֵי הָרָעָה וְרַפְּיוֹן כֶּת •

עוֹבֵד אֲדָמָתוֹ יִשָּׁפַע מִיְּבוּלֶיהָ
יִשְׁלֹו בַּחוּרֶף יֹאכַל מִקִּצְיָרָהּ
יֵשֵׁב בְּיָתָהּ יִדְרוֹשׁ בְּפִשְׁתִּים וְצִמֶּר
בְּעֵד הַחֲלוֹן נִשְׁקָף שְׂאֵנָן וּבְטוֹת
לֹא יִירָא מִקֶּרֶחַ יִשְׁחַק לְרוּחַ
יִוָּדָה לֹאֲלֶהֱיוּ בְּתַהֲלָה וְזֹמֶר •

בְּךָ

[ק א]

בְּהָ אֵל רַחוּם כָּל בְּרוּאָה יַחֲסִיּוֹן

לְחִסְדָּה יִצְפּוּ לְרַחֲמֶיהָ יִבְעִיּוֹן

לְנִצּוֹר הַזֶּרַע מָמוֹן בְּחִיק הָאָרֶץ

כָּל יִרְקֵב מִמָּטָר כָּל יִשְׁמָפוּ זֶרֶם

גּוֹיִן עַל עֲצֵי שָׂדֶה עַל גִּבְעֵי כָרִם

קוֹר וְסַעַר לֹא יִפְרְצוּ בָם פְּרִיץ •

גִּרְזָן וַיִּקָּב נִצּוֹר וּבִתִּי נִכְתַּנּוּ

מִרְקֵב וְחֶמֶס שְׂמֹר כָּל תְּבוּאָתֵינוּ

מִכֶּפֶה שׁוֹדֵד וְעוֹל לֹא יֵאָסֶפּוּ

צוֹ שְׁלוֹם לְתֵבֶל הַשְׁקֵט כָּל סַעַר

כִּתְּתָה חֶרֶב לִוְחִים מִעֲבוֹר בִּשְׁעָר

! מִיָּגוֹן וּנְשָׁק לְאֵתִים יִחְלְפוּ !

שְׁלוֹם הַכֹּהֵן •

[קב]

ב

עניני חכמות וידועות

ראשית למודים

חלק שני

פרק שני

מהתנועה בכלל

§ 16

כל הגשמיים הנמצאים ינטרף היותם באיזה מקום מיוחד /
וזה נקרא אצל בעלי הגיון גדר האנה (ווא) / כי נוכל
לשאול על כל גשם אשר מצנו נדבר / אנה הוא? והמקום
אשר בו הגשם יקרא מצבר מוחלט (זיין אבזולוטער ארט
Locus absolutus) / וכל זמן שלא ישנה מצנו נאמר על
שמירת מצנו שהיא מנוחה מחלטת (אבזולוטע רוהע /
quies absoluta) / ובעת שיסנה מצנו נאמר על השתנות
הואת שהיא תנועה מחלטת (אבזולוטע בעוועגונג
Motus absol.)

§ 17

אם כל הגופים אשר אנחנו רואים נבדל אחד / יתנועעו בזמן
ובמירון אחד / לא נוכל לראות בחוש תנועתם ולא נוכל
לדעת אם התנועה תשוער ע"י השתנות
המצב / והשתנות הזאת לא נוכל להשיג כ"א ע"י השתנות
מרחקו לעומת מצב גוף אחר / כפי מה שהתקרב אליו או
התרחק ממנו / ואם כן כאשר יתנועעו כל הגופים בזמן
ובמירון

ובמירוץ אחת לא השתנו מרחקם זה לעומת זה / ומאין נדע
 שיש כאן תנועה • דרך משל כאשר אנחנו יושבים בספינה
 השוכן בחוף / ולפנינו יעבור ספינה אחרת בלב ים נדע שיש
 כאן תנועה / לפי שהתרחק מלנו מהחוף מאשר היה בתחלה
 טרם התנועע ממנו / וכן להיפך / בהתקרבו אל החוף /
 אבל אם אנחנו בספינה ההולכת בלב ים לא נוכל לדעת אם
 התנועה או לפה במקומה / לפי שאין לעומת מלכ הספינה
 שום מלכ בוק אשר על ידו נוכל להרגיש השתנות מלנו •
 וכמו כן אין לנו מרגישים תנועת כדור הארץ היומי סביב
 לשמש / כי כל הגופים אשר לנו רואים על הארץ מתנועעים
 ומקיפים עם כדור הארץ עצמו סביב לשמש • אולם תורגש
 תנועת הארץ כפי שהשתנה מלכה לעומת מלכ חיה ככך חוץ
 מכדור הארץ / שהי' ד"מ כעת ללד לפון ואחר זמן נראה
 אותו הכוכב ללד דרום / וממנו נדע שהיה בכאן תנועה •
 וכמו כן כאשר לנו רואים שני גופים עומדים על משמרתם
 באיזה מרחק ואחר זמן מה מלחנו שהשתנה המרחק הלוה /
 נדע באמת שהיה כאן תנועה מוחלטת / או שהיתה התנועה
 אלל שני גופים יחד / שהתקרבו או התרחקו / או שהיתה
 התנועה רק אלל בוק אחד / והשני שמר את מקומו • ובכל
 זאת לא נוכל לדעת באמת אלל מי מהגופים היתה התנועה
 מוחלטת אם לא נקיש מלכ לעומת חיה בוק שלישי אשר
 ממנו ידענו שמר מלכו • ועוד נראה היות השמות בגוחה
 ותנועה משמות המטרפים / דהיינו שנאמר על הבוק שהוא
 בגוחה או בתנועה כפי מה שישאר או השתנה מרחקו לעומת
 גשם אחר •

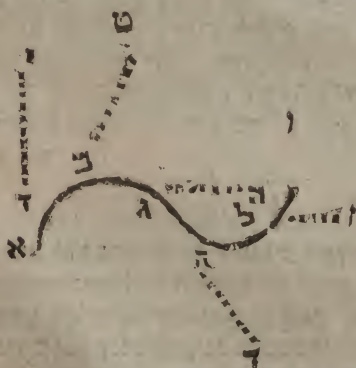
אם יבוע חיה גשם תנועה מוחלטת ממקום למקום יטערך
 להתנועע ולנוח על כל נקודות השטח ממקום הנחתו הראשונה
 לשניה • ד"מ כאשר יתנועע הבוק ממלכ (א) ב . . . א
 למלכ (ב) לא יוכל היות תיכף כשיעזוב מלכ (א)
 על מלכ (ב) כי זה יהיה דלוג פתאומי אשר לא יתכן היותו
 עכשית

[קד]

טבעית (כי דלנו לא יוכל להיות כ"א שנייר הגוף במצב
(א) היותו אחס נפסד במקומו , ואח"כ יתהוו מחדש במצב
(ב) וזה בריאה חדשה אשר חנינה טבעית כמבואר בספר
המורה , כ"א יטעך לנוע ולנוח על כל אשר נוכל לזייר
במחשבה בין מלצ (א) למלצ (ב) עד בואו לסוף נקודת
הקו (א ב) וכלו רשס הגוף בתנועתו חיות קו דרך המרחק
א ב , ואזו הקו יקרא דרך התנועה (דער וועג ,
טרער רויס דער ביוועגונג) (ונוכל ג"כ לאמר שכל תנועה
מחבורת ומורכבת ממנוחות רבטיס) , וכאשר ינוע הגשם
מלצ למלצ , נבחר שכל נקודות חומרו מתנועעות טעו ,
ואס נזייר א"כ במחשבה הגוף המתנועע כנקודה אחת קטנה
מתנועעת , תהי' א"כ דרך נקודת הלו קו ההנסי (ליינע אא-
טעאטישע ליינע) ר"ל שהדרך הזה יכוון וישוער רק בערך
לרוב ואין לנו עסק ברחנו .

§ 19

אט יהיה דרך תנועת הגשם קו ישר או יקרא הקו סוג
הישרת הגשם (דיאריטטונג דעס קערפערס Directio)

והתנועה בקבוצה הלו עד נקודת (ז) ואלו ששתיה הישרתו

אל קו ישר (זבט) והתנועע בזה הישרה עד נקודה (ב)
ואז השתנה הישרתו לקו ישר (בגה) והתנועע בזה הישרה
עד נקודה (ג) ואז השתנה הישרתו אל קו ישר (גהד)
והתנועע בזה הישרה עד נקודה (ה) ואז השתנה הישרתו
לקו ישר (הלז) והתנועע בזה הישרה עד נקודה (ז) ואז
השתנה הישרתו אחרונה אל קו ישר (ז'ו) וכן זה הרבה .
וכלל זה נקוט בידך / שכל הנוכחים יתנועע תמיד דרך חכונה
ישרה / אם לא יהי' איזה סנת מכריח אשר היא לשטן להם /
ואז ישנו הישרתם .

§ 20

התנועה תלערך היותה בחלק מומן / כי כאשר ינוע הנוף
ממקום למקום לא יוכל להיות בלוחו הרגע בעצמו מלכו
הראשון במקומו השני (כי הוא מחק התנועות היות נשם אחד
בשני מקומות ברגע אחת) / א"כ ילערך הנשם זמן מה
לעבור בדרך כפי ערך המרחק בין שני המקומות / ומערך
בעת וערך בדרך ישוער המירוץ (דיא גטווינדיקייט
Celeritas) / דהיינו אם יתנועע הנשם בזמן קטן דרך
גדול היתה תנועתו במירוץ / ואם תנועע בזמן ארוך דרך
קטן היתה תנועתו לאט / המירוץ המוחלט (דיא אבסא
אטע גטווינדיקייט) יהי' כאשר יתנועע הנשם דרך גדול
בלתי תכלית בזמן קטן בלתי תכלית (איינען אונענדליכען
רויס אין איינער אונענדליך קורצען לייט) / ולפי שלא נוכל
לצייר זאת במחשבה (כי הוא מן הנמנע שיהיו שני הפכים
בנושא אחד) לכן שם המירוץ הוא ג"כ משמות המלערפים /
דהיינו שערך מירוץ או איחור התנועה לעומת תנועה אחרת
היותר לאט או מרובה .

§ 21

אם יתנועע הנוף בכל רנעי תנועותיו דרך שוב או תהיה
התנועה הדיא שוה המרוצית (איינע גלייכצעריגע
בעוועגונג Motus aequabilis) / ואם תחקר התנועה
רנעית

[קו]

רנעית למי רנוס התנועה או קהיה תנועה מחסרת (איינע
אכנהאערטע בעוועגונג Motus retardatus) / ואס
תקרנה התנועה רנעית כפי רנוס רנעי התנועה קהי'
תנועה ממהרת (איינע באַלייגטע בעוועגונג Motus
acceleratus) • השס הכללי לשתי מיני תנועות האלה
הוא תנועה משתנה (איינע פֿערעדערטע בעוועגונג
Motus variatus) •

§ 22

אס יתנועעו שני גופים א' ב' בתנועה שזה המרוץ נומן
אחת / ודרך תנועת א' יהיה ג' פעמים גדול מדרך תנועת
ב' באותו הזמן / או יהיה מירון תנועת א' ג' פעמים גדול
ממירון תנועת ב' / וכלל נאמר / שערך המירון מתנועת
שני גופים יהיה כערך דרכם אשר ינועו בעת אחת •

§ 23

אס יתנועעו שני גופים הנ"ל מרחק דרך שזה / או יהיה
זמן תנועת ב' ג' פעמים גדול מזמן תנועת א' / ומירון
תנועת א' הוא ג' פעמים גדול ממירון תנועת ב' (§ 21) •
ומזה יולד כלל אחר / שערך המירון מתנועות שני גופים
יהי' להיפך מערך זמנם אשר בו ינועו מרחק דרך שזה •

§ 24

שאלה • אס מנוף א' קהיה זמן התנועה = א
דרך התנועה = ב
מירון התנועה = ג
ומנוף ב' זמן התנועה — ד
דרך התנועה — ה
מירון התנועה — ו
ונראה לדעת ערך מרולתם ?
קטובה

תשובה • נחשב נחשנה עוד גוף שלישי / ונגזיל זמן
תנועתו שזה לזמן תנועת (ב) ודרך תנועתו
שזה לדרך תנועת (א) ומרוצתו יהי' ז

גוף ג זמן התנועה — ד

דרך התנועה — ב

מירוצן התנועה — ז

ויהיה א"כ שני מקשים

1) ערך מירוצן א למירוצן ב כערך זמן ג לזמן א / לפי
הכלל השני (22 §) שדרך תנועת המרחק שזה •

2) ערך מירוצן ג למירוצן ב כערך דרך ג לדרך ב לפי
הכלל הראשון (21 §) שזמן תנועתם שזה •

3) לפי הראשון נאמר שערך (ג) א (ז) כערך (ד) א (א) /
ולפי השני נאמר שערך (ז) א (ו) כערך (ב) א (ה) /
(לפי שכלם הם שווים בשיעורם ובערכם)

ועל פי משפט האלגבר יולד ממנו עוד היקף חדש / ונאמר
ערך (ג) אל (ו) כערך (כ ד) אל (ה א) • (ואם
נחלק שני שיעורים האחרונים ע"י (א ד) יבא א"כ)

ערך (ג) אל (ו) כערך $\left(\frac{ב}{א}\right)$ א $\left(\frac{ה}{ד}\right)$ /

דהיינו שערך מרוצת שני גופים יהי' כערך תנועתם מחולקת
בזמן תנועתם •

ואם נקישם עוד נוכל לעשות מערכה חדשה

ערך (ב) אל (ה) כערך (ג ט) אל (ו ד) או

ערך (א) אל (ד) כערך $\left(\frac{ב}{ג}\right)$ א $\left(\frac{ה}{ד}\right)$ /

דהיינו שערך דרך שני גופים יהי' כפלי מרוצתם עם זמן
התנועה •

או ערך זמן תנועת שני גופים יהי' כערך דרך תנועתם מחולק
פ"י מרוצת תנועתם •

[קה]

- ואם יהיה ח"כ מנוף א זמן התנועה = 4
 דרך התנועה = 6
 ומנוף ב זמן התנועה — 3
 דרך התנועה — 8
 ימצא ח"כ מרולת נוף א — 9 / ומרולת נוף ב — 16
 כנ"ל .

§ 25

אם שני גופים שוים נכמות חומרם מתנועעים במירוץ שזה ,
 או יהי' חוקק תנועתם שזה בכל אופנים , אולם אם משני גופים
 שוים נכמות חומרם נוף אחד יתנועע במירוץ כפלים ממירוץ
 נוף השני , או יהיה תנועת הנוף האחד כפלים חוקק תנועת
 נוף השני . ובכלל נאמר שעריך חוקק התנועה אצל שני
 גופים שוים בכמות חומרם הוא כערך מרולתם .

§ 26

אם נוף א גדול נכמות חמרו כפלים מנוף ב , ויתנועעו
 במירוץ שזה , יהיה חוקק תנועת א כפלים גדול מחוקק תנועת
 ב , וממנו יולד הכלל , שני גופים המרולתוים במירוץ
 שזה יהיה ערך סבת תנועתם כערך כמות חומרם .

§ 27

אם יתנועעו שני גופים בלתי שוים נכמות חומרם ובמירוץ
 תנועתם , ונראה לדעת ערך חוקק תנועתם זה לעומת
 זה ? כפילי שיעור מרולת תנועתם עם שיעור כמות חומרם ,
 ונשכוח שעריך חוקק תנועת שני גופים הוא כערך מרולתם
 מוכפלת עם כמות חומרם . ד"מ

- אם יהי' נוף א כמות חמרו — 4
 מרולתו — 9
 חוקק תנועתו — 6

ונוף

[קט]

ומגוף ב' יהי' כמות חמרו — 5

מרוחמו — 7

ונראה לדעת חוק תנועתו ?

יהי' לפי הכלל האמור / ערך ד' פעמים ו' שהוא 24 לערך
ה' פעמים ו' שהוא 35 כערך 9 אל המצוקס / ויהי' ח"כ
המצוקס $\frac{3 \frac{1}{2}}{24}$ או י"ג ושמינית / וזהו חוק תנועת הגוף ב'.

§ 28

כאשר נראה חייה גוף מתנועע נבין שיש כאן סבת המניעה /
ר"ל שיתפעל חייה כח זר נמצא חוץ לגשם על הגשם . כי
הגשם מלד ענעו וחמרו חין לו שום השתדלות הן למנוחה
והן לתנועה / והוא רק מוכשר לקבל הכח מחוזה לו . ואם
תניעמו חייה סבה מחוזה לו / ילך הלך ונוע במירוץ שזה
עד עולם ולא יצמוד / אם לא יכנסו חייה מסעין על הדרך
המשבית סבת התנועה ויכריחוהו לעמוד במקומו . ולא יהי'
הגשם כח והשקט מפתח סבת השניה / עד בוא תבוא סבה
חדשה להניע אותו כפעם / וכן תמיד . והנה סבת התנועה
בכלל תכונה גשם ב"ח (קראפט Vis) .

§ 29

כל סבה תהיה תמיד מכוונת ומשוערת נכחה בנדרה
ובהתפעלות אל המסובב ממנה בערך שזה / לא פחות ולא
יותר . כי אם תהי' הסבה פחות מהמסובב / יהי' שיעור
העודף והמסובב בלא סבה . ואם תהיה הסבה יותר
מהמסובב / יהי' ע"כ שיעור העודף מהסבה בלא מסובב /
ויהי' אך למותר בלא הועיל / ושיהיה הם נמנעות בחק
הענע . ויהי' ח"כ כח התנועה שזה אל התנועה עצמה /
או שיעור חוק התנועה יהי' שזה לשיעור כולל הסבה אשר
כולד ממנה לא פחות ולא יותר / ולא יוכל כח אחד להוליד
בזמן אחת שתי תנועות אשר כל אחת מהתנועה תהי' שזה
בחוקה אל הכח ההוא . וכאשר נראה להניע חייה גשם
נלערך

נלערך לפעול עליו כח / ולפי שכל כח נכרא הוא מונע
ונעל תכלית / יהי' ח"כ הכח הפעולה ההיא חלק מהשגש
אשר ביכלתו / והחלק ההוא נמנע ונכרע ממנו • ד"מ אם
ביכולת כח א להניע או לשאת נשם מושא מאה ליטרוח בנת
אחת / ח"כ כאשר יניע א איזה גוף ממשא עשרים ליטרוח /
ימנע כחו כפי ערך כח התנועה ההיא / שהיא חלק חנויטית
מהשגש / או מכל אשר ביכולת א • ואם יניע א חמשה
גופים בנת אחת / כל אחד כח עשרים ליטרוח / או יניע
גוף אחד כח מאה ליטרוח / נודאי יתוס כח א ולא יכול
להניע עוד באותו הרגע • ומה נשפט שהגוף אשר ינוח
יפעול / ברגע קבלתו כח התנועה / על המניע להמעיט
מכחו כערך שיעור כח התנועה אשר יקבל ממנו • וזאת
ההתפעלות תקונה נשם כח מתנגד (געגנצווירקונג
Reactio) / וכח המתנגד ההוא שזה תמיד בשיעורו
לערך כח התנועה / כאשר אמרנו •

§ 30

וכל התנאים האלו יהיו ג"כ כאשר יהי' איזה נשם בהתפעלות
התנועה / וכח אחד יכריחו לנוח / ילערך אותו הכח לפעול
על הנשם כשיעור וכערך הכח אשר הניעהו מקדם • כי
אם יהי' חלש מהכח הראשון / יחליש חוקק תנועת הנשם אבל
לא ישיחקהו עד תמו / וזהו מכל ג"כ לאמר / שהגוף
המתנועע יפעול ברגע קבלת כח המשיכה התנועה על הכח
הבוא / להמעיט כחו כשיעור ערך כח המנוחה אשר קבל ממנו •

§ 31

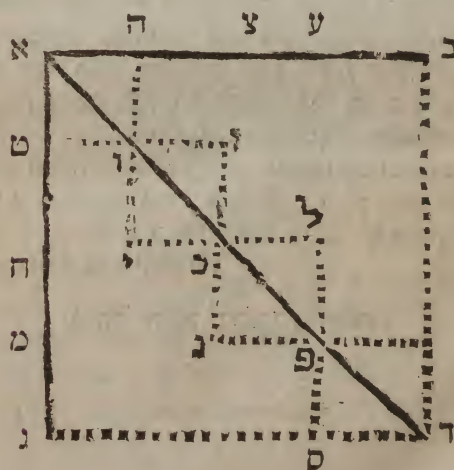
אם שני כוחות שוים בחוקק יפעלו בנת אחת על איזה נשם
בתכונות מתנגדות / דהיינו שכל אחד ירצה לשוך או להניע
הנשם לדרום / והשני ללפני / או ישאר הנשם ההוא נח
ושקט במקומו בלי שום תנועה • כי על ידי פעולות התנגדות
ישבת כח אחד את חבירו / וכאשר ירצה הנשם להתנועע
ללד דרום יכריחהו הכח האחר בחוקק ללד לפון / וא"כ
ישמור

[קיא]

ישעור תמיד מקומו • אולם אם יהי' כח אחד גדול מכח שני /
או יאחד הכח הגדול מתקפו כפי שיעור הכח הקטן המתנגד
לו • ומעודף הכח הגדול ינוע הגשם אל עבר הישרת הכח
הגדול • ותוקף התנועה יהי' כשיעור העודף הזה • ד"מ אם
הכח האחד ינוע הגשם להישרת דרום בתוקף ה' , והכח
השני ינוע אותו הגשם באותו הזמן לאד לפון בתוקף ב' ,
או ינוע הגשם להישרת דרום בתוקף ג' .

§ 32

אולם אם שני כחות הפועלים בנת אחת אינם מתנגדים
בשחלט כי אם בנטיה / דהיינו שתנועת כח האחד יהי' ד"מ
לאד מזרחית ופניית / והישרת השני לאד מזרחית דרומית ,
או לא ישאר הגשם נח ושקט , כי אם ינוע לאד הישרה ממנוע
מורכבת משתי הישרות הפועלות עליו • ד"מ בתמונה הזאת :

ס הגשם עומד בנקודת א' וכח אחד ירצה להניעו להישרת
אב

[קיב]

אב , וכן אחר ירצה להניעו באותו הזמן להישרת אג ,
וערך חוקף הכחות יהי כערך הקוים אב , אג , ונראה
לדעת הישרת הנגש ושיעור תנועתו ? נחשוב שהכח אב
לנדר יניע הנגש ברגע הראשון הוא אה שהיא חלק רביעית
מהכח השלם או מהקו השלם אב , וא"כ יניע הכח אג
לנדר הנגש באותו ברגע מקו ט א שהוא ג"כ חלק רביעית
מהכח השלם או מהקו השלם אג , ולפי שהקו אה שזה
להקו טו , והקו אט שזה להקו הו , יהיה א"כ תנועת
הנגש ברגע הראשון מהתפעלות השני כחות יחד הקו או
שהוא אלכסון ממרוגז אה טו , וכן ברגע השני יתנועע
הנגש מנקודת ו לנקודת ב דרך האלכסון וז , וברגע
השלישית ב ג , וברגע הרביעית ב ד . ומה יולד הכלל ,
כאשר יפעלו שני כחות על גשם אחד בזמן אחת , נעשה
מרוגז השיעור הקוים של שני הכחות ומהווים אשר יכלו ,
ואלכסון המרוגז מנקודת מזג הראשון מהנגש שהוא וזית
הכחות , אל הווים שבנגדו הוא הישרת ודרך התנועה
המורכבת משני הכחות , כאשר נראה בסליל במשל הג"ל .
וכנה השני כחות הראשונים יקרא כחות החצונות (דיא
מיטערן קרעפטע) , וכן התנועה אשר הורכב מהם יקרא
כח הממוצע (דיא מיטטלרע קראפט) , והתנועה כואת
תנועה מורכבת (מיניע לזאמאענגעטלטע בע ,
וועגאנג Motus Compositus) , כי היא מורכבת
משתי כחות חצונות , ושומר הכלל הזה כי הוא מלמדך להבין
הרבה דברים אשר יבואו עוד .

(ויתר הפרק במחברת הבאה)

ספר ההתפעלות

מבוא (א)

מכל הנבראים / הן בדוממים / הן בנאמנים / והן בנפש
 חיה / האדם הוא העלם המובחר מכלם / הוא עלם
 מורכב מחלקים קטנים עד אין מספר / אשר כלם יפרדו
 ויתרו לולא נפש חיה תחברם ותקשרם יחד בעצמות
 חזקות — • לכן התאמנו והתחזקו חכמי העבד מימי קדם
 בכל מאמלי כחם ללמוד ולחקור סגולת נשמות האדם כאשר
 התאמנו חכמי הפילוסופיא לדרוש סגולת נפשו •
 אך מאור גדול השדה אשר בו נליכ כפות רגלינו עד
 אשר אם נפקח עינינו לראות תכחינה ותעורנה מראות / כי
 דתי העבד ותקיה אשר על פיהם נברא האדם רבים הם
 עד לאין קץ / כי / אם נחקור על יסוד דתי העבד ונחשוב /
 פה מלאנו ראינו האמת ונשמח בה / נחשבו כי הגענו עד
 תכלית הקירטנו / פתאום תפקחנה עינינו ונראה כי אין
 ח א א I 8 בירינו

(א) ידידי הקורא! מכל הספרים שקראתי מתכונת גוף
 אדם בריא לא מלאתי יותר קורת רוח כממבוא זאת
 החכמה אשר כתב האללעזר • לכן חשבתי להציב לך
 איזה דברים ממחשבתו בכלל מואת החכמה / עם איזה שמות
 והערות היוותים לתכליתי לפי מצב הידיעה הזאת בזמני •
 אך דע ואל תשכח כי בכל שאר חלקי חכמה הזאת הלכתי
 דרך אחר / דרך אשר סללו לי בה החכמים החדשים / וכי
 איננו נשאר לי רק מעט מחקי החכם האללעזר באיזה
 ענפים מידיעה הזאת •

ידינו רק קוץ ודרדר תחת אבן עוב — ובפרט ידיעה הזאת
נראה שצריך לדעת הרבה למען נדע כי לא נדע • כי עדרנה
הראשונה לעלות ולהגביה קרן איזה חכמה / הוא : לשקול
בפנים השכל דעות האומדניות (היפאטעזען) הראשונים /
ולשפוט עליהם אם אמת או שקר הן / ולשחרן אם לא מלאנוס
נכונות / ולהראות כי אולי החכמה אשר שמחו בו הקדמונים
בחסנם בלבם שנאו עד חכלית האמת / והגיעו עד מעמקיה /
איננו חמיר אולי אחת • ולהקורות כי גם אנחנו לא נדע
עוד האמת המוחלט (ד"א מבסאולטע ווארהייט) • — כלה
יבשירונו לאמץ כחנו לנסות עד כמה נעלה אנחנו בארח אשר
לא סלולה בעינינו •

כאשר יצירת האדם הורתו ולידתו במופתים ונפלאות
רבות כן כל חייו מורכבים מפעולות מתנגדות זה אל זה /
כי אחת יאריך ימיו והשנית יקצר / ואח ייפכו ואח ישמרהו /
בזה יקבל בזה יאבד / ותמיד ילחם עם הענע / היום ירכב
בו / ומחר יפרד ממנו / ובוה כל מי חלדו מורכבים מכחות
ופעולות שונות (ז) על ידי חכמת הנקוח (אנאטמאיע)
נלמוד החלקים היותר נפרדים באדם / על ידה נכיר כל חלק
וחלקי כל חלק אבר ואבר ע"פ הסימנים והשמות אשר נתנו
להם בעליה / למען נדע במהירות באיזה מקום הם מונחים •
ואין עסק לידיעה זאת עם חכלית החלקים ותועלותיהם •
אם נלך הלאה ונדרוש אחר סבת מציאות האברים /
לאיזה תחבולה בראש העליון במופתים רבים ונפלאים כלה •
איזה הם הדמים והחקים אשר על ידם נעשו פעולתם ולא
יעברו • או נגיע לידיעה הנקראה : ידיעת התפעלות בנוף
האדם בריא (Physiologia Anthropologia)
על

(ז) עיין מה שכתב החכם גאלל בספרו :
Medezinische philosophische Untersuchungen
über Natur und Kunst.

(1) Zoonomia Somatologia • על ידי ידיעה
לואת כלמור סכונת אדם בעצמו ובמצב זריאתו הנכונה, אך
לואת ידיעה לא נוכל לנעם בעת חיזוקו, בעוד כל הפעולות
ילכו כמנהגן, כי לא נוכל לנתחו כל עוד אשר הוא חי.
ח ב 2 § ואף

(1) השמות שהצבתי לך פה מלשון יוניס, והמה שמות
גדפים (synonima) / וקשה להעתיקם בלשון
עברית, ולמען תבינם צריך לבארם אחת אחת / מפני שיבואו
צמחם הספר בכונות נפרדות • וכל עוד שלא נקשר עם מלה
מאזנה לשון או מאזנה ידיעה שתהיה כונה מיוחדת ומוחלטת
(בעשטיאזשער בעגריף) לא נבא לשום תכלית ידיעה /
כי או יבואו הדברים במבוכה או יסתירו זה את זה / לכן
אחתור לתת לכל מלה / יהיה בלשון עברית / רומי או יוני /
כונה מיוחדת ומוחלטת / לפי השגת מעט כחי בלשונות האלה •
מלת (Physiologia) מורכב ממלות יוניס פֶּה יִיס
εὖ (והיא בלשון לאטיין natura / ובעברית הטבע) /
ומן לאגאס λογος / (והוא כלמוד ratio) / ופירושו:
למוד הטבע / וזה השם ייחדו לה כל החכמים בהסכמה
ובכונה קבועה ומוגבלת (אין שטרענגסטען זין דעם
ווארטעם) •

מלת (Anthropologia) מורכב ממלות: אנטראפאס
ανθρωπος (האדם / homo) ומן לאגאס / ופירושו:
למוד האדם • לואת המלה שתי כונות / בראשונה לקחו
המלה הוואת בכונת הגשם / וזוה הנראתה כהוראת מלת
(anatomia) / אך לא נשגיח על ההכלל הדק אשר
ביניהן / כי מלה (anatomia) תסמן בלשון יון מתכות
החלקים • ובכונה השנית תסמן מלת (anthropologia)
חקירת התכונות הרוחניות / והכחות הנפש העליונים
והתחתונים (דוא אבערן מווד אונטערן זעעלען = קרעכטע) •

ובכונה

ואף בעור הידיעות הנשגבות אשר זכרנו למעלה / אשר רבים
ונפרדים הם / לא נוכל להשיג כל היסודות הנפלאות מן
אדם הרוצה בעין בשר . לכן חורו ומפשו החכמים דרך
אחר / והוא פתיחת איזה בעלי חיים (vivisecciones)
אשר

וכנגד בואת כתב המכס המוקר הגדול הפילוסוף קאנט /
וכנגד בשם :

Anthropologia in pragmatischer Hinsicht von
Emanuel Kant, Königsberg 1808.

ומי דברי בו אזכר שמו בטוב / יקר יה' לנו תמיד זכרון
המוקר היחיד בדורו הזה . כי בזה הספר כמו בשאר ספריו
השאר לנו אור גדול אשר ממנו נשאוב כממעין בדיעתנו
הוא / ובה הראה כמה גדולה היתה בעיניו חכמת הטבע
בכלל / ובפרט ג"כ הענף המדבר מפעולות הכשות בגשם
ורוח אדם בריא / אשר לא כן עושים האחרים החוקרים
בעיניהם . כי בעיניהם נקלה עסק עם הטבע וביותר עם
האדם . הם שוטטים תמיד רק באויר חו ברקיע השמים /
ומתעסקים בענינים אשר המה למעלה משכל אנוש . אך
ראה מה נורא? תחת אבן טוב קון ודדרר בידם / והמה
ברוחים אשר בהגדוף רוח קל יעלו באויר ואינם — ובה
יתדו מעט כחם בפעולות הטבעיות / לכן יפנו פניהם למעלה
ויחשבו לתולעת עפר . כפר לי ידידי הקורא מעט יציאתי
מעניני . כי הוא דבר יאות לזמננו / ודבר בעתו מזה טוב . —
מלת Zoonomia מורכבת מוילה Zōon ופירושו למוד
צ'ען (והוא חיות vita) ומן לאגאס / ופירושו למוד
החיות / וייעת הכתום ופעולות ^אמוכל אשר חי באדמה .
מלת (Somatologia) מורכבת מן סאמא / ופירושו
(והוא הגוף / קארפוס) ומן לאגאס / ופירושו למוד
הגוף / לכן תסמן המלה הזאת רק מציאות הגשמיות
אשר באדם .

אשר ידמו לאדם בכל או ברוב חלקי נופם , כמו החויר , הכלב וכו' . וברגע אשר פתחו מוחם בעוד כל רוחות החיים נפתחו בקרבם , ראו היקף הדם (לירקולאציון) עיכול המאכלים (פֶּערֶרִיאוֹנָג) וכל שאר הפעולות הנעשות בנוף אדם בריא , חנלת הורע (עאפֶּפֶּענגניס perceptio) ונאחז מוחת הנסוח למדו הרבה והרבה . וזאת היא מעין גדול לתכלית הידיעה הזאת . —

חלקו החכמים (ונפרט החכם האללער) הפעולות הנעשות באדם בריא לארבעה חלקים :

- א) פעולת החיות (לעבענטס פֶּערֶרִיטוֹנָג functions vitales)
 - ב) פעולת הטבעיות (נאטורליכע פֶּערֶרִיטוֹנָג functions naturales)
 - ג) פעולת הבהמיות (טהיריטע פֶּערֶרִיטוֹנָג functions animales)
 - ד) פעולת המין (גטלעכטס פֶּערֶרִיטוֹנָג functions sexuales)
- פעולת החיות נקראות אותן הפעולות אשר וולטן לא יכול האדם לחיות בנע אחת , כמו סבוב הדם , ושאית הרוח . סימן פעולה הראשונה הוא הדפק , וסימן השניה הוא תנועת החזה . על פי הסימנים האלה ידע הרופא , כאשר שאר הסימנים יעזבו , אט האדם חי או מת , כי אחרי שכבר ישתוקי שאר הפעולות , היקף הדם ושאית הרוח עוודם פולכים ומתפעלים עד כי ישן האדם שינת עולם .

פעולת הטבעיות היא ההתחלפות מיני מזון ומחיה הבאים לבנוף אדם לעזם גויחו , כי הנשם יבש ויכלה על ידי תנועות תמידיות , אם לא נתנה לו מהנורא נחמתו העליונה מעינות אחרים להשלים גדול אבדתו , כי בכל רגע יאחד הנשם על ידי הנקבים וחלולים הנמלאים בגופו הרבה ממשקל גויחו , ונהכרח יתחלף לאין , אם

[קיח]

אם לא יושלם גודל החסרון כל ידי מוונות ומחקים הנאים נגופו,
ובו יחמלבו על פי חקים נכלאים לעלם גויתו (יח אטסמיו-
זירטן זיך) , וואס הפעולה נקראת פעולת הענעית . —
לכן נוכל לאמר כי אכילה , ושחיה , ושחינת הרוח (מפני
שגם הרוח נותן מוון ומחיה לבוף לפי דעת מחקרים החדשים)
הריקות הנשמים ופליחות היוצאה מגופנו , אשר אינם נזרכים
לפחות נפשו , ואשר יחלנו אם ישארו נפוכנו .

פעולת הבהמיות — נקראות אותן הפעולות אשר גם
נכיר כי האדם הוא ממין הבהמה

ולא ממין למחיים , כי על ידי פעולות הענעיות אינו נבדל
ממין הלאמחים , כאשר שגם הלאמחים אוכלים ושוקים ממער
ומטל השמים , ומשמי הארץ , ומחוס השמש , גם נהם
מתחלפים מוונותיהם מעלמם הראשון לעלם גויתם (אטס-
זירטן דיא טאטשע) . — ואיזה הן הפעולות
הבהמיות ? התנועה (דיא בעוועגונג) והרגשה (דיא
געפיהלט) . אך מפני שנעלי ידיעת הלאמחים מלאו בזמנים
החדשים שיש גם לאיזה למחיים מין הרגשה , ונפרט לאמר
הנקרא **העדריזארום** , Hedysarum , ולמחיים אחרים
מתקופים לאיזה זמנים לזר השמש , א"כ גם נזה לא נוכל
להבדיל גשם הבהמיי מגשם הלאמיי , כי חלק ובדל אחד
להם — , לכן אמרו התנועה לריך להיות חוץ לגשם הבהמיי
וההרגשה חוץ גשם הבהמיי .

וכי ישאל השואל , מפני מה שכתב הבדל היותר גדול
בין האדם והבהמה , וביותר בין האדם והלאמה , והוא בזכרון ,
השכל , התנועה , כח הדמיון , הראון והתנועות אשר יסובנו
על ידי הנפש הנקראות כחות הנפש ? לואת אשר כי פה
נדבר רק מכחות הנזרכים נהכרח לפחות הבוף הנשמי ,
אשר וולתם ימות מיד , אולם אם יאבד אחת או שתיים
מהפולות הנזכרות , כמו הזכרון התנועה וכו' יכול להיות
עוד שנעים שנה . —

פעולת המין נהיות כי לא רצה להים להקים ולהחיות

[קיט]

רק דור חי נטון מיוחד אשר אם ימות ויכלה / יאסוף כל
המין החי אשר תחת השמים / לכן נטע בחכמתו תאזה חוקה
(וידענטאט) בארם כנהמה לתת ולנטוע זרעו בחשקו
אהבה / וזה יקיים המין מדור דור / והפעולה הזאת נעשה
בחנופה חזקה (ערטיטרוג convulsio) כל העורקים
במרולה ובמהירות כרגע / וזה יולד בריאה חדשה ברחם
האשה • —

אם כל הפעולות הנזכרות יכלו ויאספו / אם הכחות
המחזיקים הגוף יכלו / אזי יתחלף המעמד החי למעמד
המתנגד / והוא המות •

סימני המות היותר מוחלשות הם : הפסק הפעולות /
הפסק כל התנועות / והחרת התערוכות (אויפליצונג דער
אויסג) • והנה החכמה שלפנינו מתעסק גם כן לחקור
על עניני וסגולות המות / כמו על סגולות החיים / היא
תלמדנו סבות העוביות המות • כי גם המות טובה גדולה
מהאלהים נתנה לבני אדם •

כל אותן הפעולות נקשרות בקשר חזק / באופן אם
ימחק איש קצה אחד יפיר כל הקשר • למשל / אם המוח
והלב יפסקו לפעול / אז יבמרו ג"כ העכול (דיא פער-
דיאזונג) / ההתחלפות והתחלקות המזון (אמסיאילאטיאן) •
כמו כן בהיכר / הלב והמוח יאבדו פעולתם אם הפירוד
ודחיית הליחות (דיא-אב אונד אויסמאנדרונג se-et
ekcretio) בשנתו / וכמו כן תתחלף הנפש בפעולותיה
אם כל שאר הפעולות יפסקו בהליכתם • —

והנה עד עתה חלקו החכמים על השדר / אשר על
ידו ראוי להתחיל למד החלקים הפרטיים נידעמנו • לכן
יפה אמר החכם בעל הכתוב פצע צגעער (אשר מת נשנים
לא כבירות בעיר קעניגסנערן) : אם נתחיל מאיזה חלק
שיהי' / דומים אנחנו לאיש העושה עיגול ומתחיל מאיזה
נקודה שירצה יפה התחיל / כי כל הנקודות שוות בערך
לשטח העיגול • —

האדם

[ק ב]

באדם מורכב מנפש וגוף, לכן מיוחדים לו שני מיני
כחות נפרדים, והמה כחות הנפש (זעזענקרעכטע)
וכחות הגשם (קערפערליכע קרעכטע). • דרשו וחקרו
החכמים החדשים ומלאו, כי כחות הנפש הולכים על דרך
אחר מיוחד להם, נפרד מכל הגשם, לכן יחדו להם
החוקרים הגדולים ידיעה מיוחדת הנקראה נשם חכמת
כחות הנפש (זעזען = ערפאהרונגסלעהרע psycho-
logia). • במהלך הספר חקת ממנה בדרך שאלה חיות
ענפים, ואדבר מכחות הנפש, כי כחוסיה רבות יפעלו
בפעולות הנשמיות •

מכל הדעות הנאמרות וגנכות נענין חיות הבהמיות
נראה דעת החכם גאלל' יומר יפה ונרורה, כי הוא
אמר: לא הנפש, לא בנין הגוף לבדו, לא תערובות
הליחות, לא פעולות היסודות (לפי דעת החדשים, והן
יפוד האש או החום, ווערמע שטאף, לא קרבות החלקים
וכו') גם לא כחות הנפש והגוף לבדם יסבבו החיות
הבהמיות רק כלם יחדו אם יקשרו בקשר אחיץ ויתחברו זה
עם זה אזי יפעלו כל הפעולות אשר על ידם יולד, יגדל,
ירגש, יפעל, וזכר, יחלה ויברא, יחיה וימות • ואם
כלם הולכים כבדרם וכמנהגם (האראמניש, גאראמא) אז
הענב עונה ונריאח היא • —

(המשך הספר במחברת הבאה)

[קכא]

ספר

מועדי שחר

דיעת תחילה

מן האמת ומן המרומה והטעות

פרק א

מה זה האמת ?

אהרבי ! נצאנו לחפש האמת , נניח שיש אמת נמצאה ,
וכי יש רשמות בטוחים להבדילה מן השקר .
וראשית כל עלינו להשיג השאלות : 1) מה זה האמת ?
2) באיזה רשמות נכירה להבדילה מן המדומה ומן הטעות ?
מי שאינו דובר רק כפי בניין לבו , הוא דובר אמת .
והנה תהי' האמת במנטה שפתים הסכמת דבור החלוני עם
דבור הפנימי , הסכמת הסימן עם דבר המסומן . להיות
כי ערך מחשבותינו לדבר הנחשב כערך הסימן לדבר המסומן ,
לכן נחרו להם קצתם החקירה הזאת , וגדרו עלם האמת ,
בהסכמה בין מלות , והשגות , והדברים הנחשבים . ואמרו ,
כל הדברים האפשריים והנמצאים הם התמונות המקוריות ,
וההנהגה מהם והמחשבות המה הליורים ממנה , והמלות הם
דמות ליורי המחשבה . והנה אם אין בליור לא פחות ולא יותר
מאשר יש בתמונה המקורית , ודמות הליור יורה על כוון חוכן
הליור , אז בין שלשם הסכמה שלימות וזה נקרא אמת .
ואף גם שאין שגיאה בחקירה הזאת , מ"מ אינה נרא

עלום

[קב]

עזומה כל כך • כי / אם האמת הוא הסכמי / יהי' השקר
 בלתי הסכמי / אם כן יהי' השקר במחשבה הסגודות המחשבות
 קצתן אל קצתן / או יתנגדו עם התמונות המקוריות / ר"ל
 עם הדברים הנחשבים • והנה לא נמצא שום אמצע להשוות
 על ידו המחשבה עם הדברים הנחשבים / ר"ל הציורים עם
 התמונות המקוריות • כי אין לנו כי אם הציורים / ואך על
 ידם נוכל לשפוט על התמונות / ואם כן מי יביד לנו איפוא /
 אם הציורים האלו נכונים הם / האם אין הם לא פחות ולא
 יותר ממה שיש בתמונות המקוריות שלהם / או אם נמצא
 בכל מקום תמונה הדומה להם ? הנך רואה כי באופן הוה
 לא יתכן לנו רושמות להכיר האמת ולהבדילו מן השקר • ועתה
 הבו וננסה דרך אחר •

אמנם בנחינת האמת במצעה שפטים נוכל להעמידו
 על החקירה הקודמות אשר אמרנו / כי יש לא ידיו להשוות
 אשרינו עם מחשבותינו ולראות עד כמה הם מכוונים יחד •
 והמחשבות בעצמותם יוננו משני פנים / אם יתחלקו לסבולי
 דעת • ולבלתי סבולי דלה (דענקבארע אונד ניכט דענק
 בארע) / או יתחלקו לגמצאים ולבלתי גמצאים (ווירק)
 ליכע אונד ניכט ווירקליכע) • ונתחלה נחקור מן המחשבות
 המתחלקות לסבולי דעת ולבלתי סבולי דעת • והנה גם
 המה יפרדו והיו לשלש ראשים (1) להשגות (2) למשפטים /
 (3) ולהקשים • ההשגות המה אמת אם תכללה רושמות
 אשר לא יבעלו זה את זה / וכלם הם סבולי דעת • ד"מ
 ההשגה במחויגה היא אמת / כי הרושמות אשר תסומן בהם
 אינם סותרים זה את זה • וכן ההשגה מן מלת
 פשק היא הננה אמתית / אם ידובר מעצם בעל גדול וסכלית
 אשר יחסר לו טעם ודעת אם יחייב מושפט אחד או ישוללו •
 גם ההננה מן הצדק חף מן הדקדק היותר מעולה היא הננה
 אמתית / אם הרושמות אשר נכללו בו לא יבעלו זה את זה
 וחסרונם הדעת יחד • אבל המהירות היותר גדולה היא
 הננה שקרית / כי הגדול שמקומות זהעת היותר קלה
 הנכללים

הנכללים יחד ברעיון זה לא חסגלס הדעת לא במרעיהם ולא
במערפותם • וכן ההשגה מן הַרְשֵׁעַ היוקר גדול / או מן
העומק הנפשט ומן רגבוה הנפשט (אבטאזטע)
העהע מדער טיפֿע) / או מן התשוקה לרעה מוחלטת
וכנהה רבות הן הננות שקריות / כי נראה שנכלל בדבורים
הלו רשמות אשר בהננותיהם שותרים זה את זה / ובהערפותם
אינם סבולי דעת •

ונמשפטים רק יסופר מהנושא הרושמות הנכללים
בהנה הכללית שבו / אחת אחת • אם כן יהיו המשפטים
אחת אם לא יספרו רשמות אחרים מהנושא רק מה שיש בו
באמת • והנה האמת גם בהננות גם במשפטים נוכל לגדור
עוד בהשכמת כל הרושמות הנחשבים בהנה אחת יחד /
ואשר יסופרו ממנה אחד אחד בפרט •

כל הקשי השכליים מוסדים על נכון נחוח ההננות •
והנה כלל חוכן ידיעות אנושי היטב נמשל לחילן נדמה • הלא
תראה כל ראשי קלוות האילן יאחוו וידבקו ביונקותם /
והיונקות יאחוו בענפים / והענפים במשוכות / והמשוכות
תשוננה ותדקנה בעיקר והיו אחד • ועתה חשוב / כי גידי
האמיחה מהעיקר יורו בכל המשוכות והענפים והיונקות /
כאשר יורו גידי האמיחה מהמשוכות והענפים אל חלקי
תחתונים שלהם • וגם תחשוב שיקבלו בחלקי התחתונים גידי
אמיחה אחרים אליהם אשר כמוהם לא היו להם בלאתם מן
העיקר • הא לך משל ותאר נכון מן השתלשלות הנוחיות •
כל אישים פרטים יתאספו למינים שונים / והמינים לסוגים /
והסוגים לגדרים / והגדרים יתקבצו לסוף להנה עקרית
אחת אשר רשמה נכלל בכלם • מה שיסופר מהננות הגבוהות
ראוי גם כן להננות התחתונות ממנו / אבל מה שיסופר
מהננות התחתונות מה שיש פגולה להם / אינו ראוי רק לחלק
אחד מחלקי הננות הגבוהות ולא לכל חלקן • הנה על זה
תסובב כל המקשרות הקשי שכלנו • הרושמות של העיקר
ראויים לכל משוכות / ורשמי המשוכות ראויים לכל ענפים
היולאים

[קבר]

היוצאים ממנו , וכן לעולם עד לחלקי ראשי החזיית או א
 אישים הפרטים לענינו . אחסן אחורנית שינו כל רשומות
 הענמיים של ענפים רק לחלק אחד ממשכות , כאשר שינו
 רשומות הענמיים של המשכות רק לחלק אחד מהעיקר
 הכולל לבדו .

והנה האמת נחקשי שכליים יקיף גם כן על האפשרות
 או על בלתי אפשרית להתאחד כמה השכות ורשומות במחשבה
 אחת יחד . וכל כמה שינונו רעיונונו בחלוקת סבולי דעת
 ובלתי סבולי דעת יקיפו אמתותם על הסכמת הרשומות
 קצתם עם קצתם , ועם התכלית המושך ממנו . כל ידיעות
 אנושי הנכנסות תחת נדר סבולי דעת ובלתי סבולי דעת ,
 כמו חכמת הנדסה וההגיון , יקבלו אמתותם לפי על ידי
 משפט השתירה (דען :אטן) דעת ווירטשורפס) , אשר
 לו האמת היותר מחלע . בכל הראיות החוקות רק מנתחים
 אמתות את הנגות , ורופים את רשמי העיקר דרך המשכות
 והענפים , ונשוא הרשומות הדומים אל הרשומות הענמיים ,
 וע"י זה נקשר לנו אם תסבילס הדעת , אם לא .

כל ידיעה הנקנה לנו מזה האופן , כל כמה שנכנסה
 תחת נדר סבולי דעת ובלתי סבולי דעת , הוא תכלית מן
 השמוש הנכון הנעשה מדרכי תבונה . אך חסרון התבונה או
 השמוש בלתי נכון הנעשה ממנה יכול להטעות אותנו בדרך
 שקר , ולהחליף סבולי דעת עם בלתי סבולי דעת . והנה
 עוד יש לאמיתיים השייכים לחלוקה זו רושר גפר , וזה , שהם
 הכרחים ובלתי מקבלים שינוי , ולפי"ז אינם נופלים תחת
 הזמן . לא יאות להם מלת היה ולא מלת יהיה . אך אם
 כלם היום או בלתי היום . ההנחות המתאחדות אשה א אחוקה
 תמיד מהינה כך , ואשר תגוסנה אשה מאת רעושה תמיד
 לא תחקשרנה יחד .

אף ע"פ שהאמיתיים האלו הם בעצמותם הכרחים ובלתי
 מקבלים שינוי , בכל זאת נראה כי לא בכל עת שזה האמיתותם
 צנו , והתבנקותם צנו נופל תחת הזמן ומקבל שינוי .
 בתחלה

בתחלה לא היו לנו ההבנות ההם / ונתהו אצלנו / ואולי
 בנה העת יחורו ויאכדו ממנו . האמתיים האלו המה שינוים
 סובבים בנה מחשבתנו / ואינם נקראים כי אם נמלאים
 הנינוניים / אבל אינם הכרחים כי אם מקריים ועלם משתנה /
 כמו אהחנו נושאי השינוים האלו . המה בהכרח סבולי דעת /
 אבל לא יחשבו תמיד בהכרח / כאשר גם אהחנו ישנו בעלמנו
 סבולי ^ל דעת בלי שינוי / אבל איננו נמלאים ^ל בלתי
 מקבלים שינוי . והיקף גבול הנמלאים יותר קצר מהיקף
 גבול סבולי דעת . כל נמלא הוא בהכרח סבול דעת / אבל
 לא כל סבולי דעת יהיו בהכרח נמלאים . ולפי' לא יהי' יסוד
 הסתירה מקור הנמלאים . כי לא כל דבר אשר לא יתנגד
 את עצמו אשר על כן הוא סבול דעת / יתפאר שהוא נמלא .
 לכן עלינו לבקש יסוד אחר אשר יגדור גבול הנמלאים ובלתי
 נמלאים / כאשר יבדיל משפט הסתירה סבולי דעת בלתי
 סבולי דעת . לנו ונראה איך נבא להבנת המציאות / ואיזה
 הוא היסוד אשר על ידו אהחנו מצוררים או חושבים להיות
 מצוררים מעריכים ידועים שיש להם מציאות . ואומר / כל
 אדם לעצמו הוא מקור הראשון ליריעתו / לכן יתבונן תחלה
 את עצמו ברצונו לבד לנפשו מה שידע ומה שאינו יודע .
 הראשון מהנמלאים המצוררים לי הם רעיוני ודמיונותי .

כל כמה שהם סובבים בקרבי וכל כמה שהם שינוים סובבים
 בנה מחשבתי אני קורא להם נמלאים הנינוניים . לכל שינוי
 צריך שיקדום לפניו ענין מה המשתנה . הנה יש לי / אנכי
 נושא השינויים האלו / מציאות בפעל ולא בנה לבדו ; אינני
 השינוי והחלוק כי אם הדבר המשתנה והמתחלף ; אינני
 מחשבה לבד / רק הנני כלס החושב / אשר מהותו נשתנה
 על פי מחשבות ודמיונות . הנה בזה יא' לנו מקור לישות או
 למציאות כפולות : מציאות הדמיונות / ומציאות דבר "המשיב
 בדמיונות ; השינוים / וענין המוקדם להשינוים . ומשניהם
 באמין להיות מצוררים דין .

כאשר אנכי בעלמי אינני מחשבה מתחלפת לבד / כי
 גם

גם טלס החושב תמיד / כן דברים הנחשבים ממני לא יהי'
לפעמים רק דמיונות ושינויים סוגנים בנח מחשבותי לבד / כי
גם הם דברים חולה לנו , נדלים ממנו ועומדים בעלמם .
וכאשר ראינו כי העלם החושב אינו מחשבה לבד / כי גם יש
לו קיום עצמי וישות פעולי , כן אפשר להיות לדבר הנחשב
מציאות מקיימת בעלמו , ולא יהיה בנח לבד . יש דברים
רבים סבולי דעת , ולהם כאשר לי מציאות תמידי , וליווריהם
פעמים קרונים אללנו , ופעמים יוכלו היות רחוקים ממנו .
והיה לנו להתבונן בשלשה (1) במחשבה , אשר למציאותה
קראנו בשם מציאת הדינ , ואיננה כי אם התחלפות .
(2) בעצם החושב , או בעלם הקיומי , אשר לו מקרה
ההתחלפות , ובהכרח נאמר שיש לו מציאות בפועל . (3)
בדבר הנחשב או בענין המוקדם למחשבה , אשר נכמה
ענינים דעתנו נוטה לקראו בשם מציאות בפעל , כאשר קראנו
שם סלמנו . אך כמה נקבד לנו שיש לדברים האלו מציאות
במורה חולה לנו , וכי המה יותר ממחשבה לבד ? הנם סיכריחנו
הטבע להאמין במציאות כאלה באמונה בטובה . בכל זאת יחפון
לבנו לדעת מעניניהם יסוד נכון למטן לא יאחר לנו שום ספק .
בתחלה נדבר מן החושים וממחשבות שונות . הן דעתנו
נוטה להאמין במציאות דבר חולה לנו על ידי התפעלותיו
בחושיו , אבל הלא ראינו כי גם החושים מטעים לפעמים ,
כי כמה פעמים יקעו אותנו להאמין בנושא אחד מהמחזות ,
שהוא לנגד עינינו , ולסוף אנחנו מבינים שהמחזות האלו לא
היו רק דמיונות , ואין להם ענין חוץ למחשבתנו . והיו
הרהורים , וחלומות , ורעיונות שוא , ושם הנאה להם הוא ,
מציאת הדינ , וענינם לא יראו ולא ימלאו כעם בשום מקום .
למען הסר מעלינו הספק הזה הורגלנו לחזו הדברים
האלו . בתחלה אנחנו רואים על הסכמת חושים שונים .
כאשר ירנו החושים הנותנים עדות על ישות טלס מה , כן
תחלפין אמונתנו בו . דרך משל : אנכי רואה דמות שושנה
אחת , ואחזו בה ואמשה ואביאה אל אפי ואריח , את אשר
משקי

מששתי והרחתי כמה פעמים בעלם אשר לו תאר שוטה .
ואחז את לבי להסבון בדבר הזה במרחקים שונים , במזנים
שונים , על ידי חמלעות שונות , אשר ידעתי מהן שמשנים
מחזות החושים . ואוסף לחקור על דברים הנרגשים בחוש
הראות בעד המים , על ידי האויר , על יד כלי הכנה
המנדילים והמקטינים ; ואחקור על דברים הנרגשים בחוש
השמע ע"י כלים המחזיקים או המחלישים את הקול , ואביא
הדברים הנרגשים בחוש המשוש על חלקים שונים מחלקי גופי ,
ואסבון על התפעלותם אשר יפעלו בי בעיניים שונים האן ,
ואנדיל הסוף מאשר איננו שוב שנהם . ואחקור עוד על
התפעלות המוחשים האן בחושי וולתו . וכאשר תרבה ההסכמה
בכל אן כן נוסף להאמין במציאותם החולית , וכאשר רבה
ההסכמות כן ירבה הספק , וכן תוסיף אטרנו שהמחזות
החושות אשר ידענו , אינם כי אם מחשבות ריקות ואין ממש
בהם חוזה לנו .

ואם נתברר לנו על אופן הזה נושא מציאת דבר המוחש ,
אז ניהם אליו כל אמתיים של חכמת הנדסי וההגיון הגודעים
לנו , בתחלה ניהם אליו כל הנשואים השייכים להבנתו לפי
אומן האמתיים החוקים האן , כאשר נרחיק ממנו כל התארים
וקנינים אשר אינם שייכים לו לפי יסוד הסתירה . ועל אופן
הזה אנו עושים משפטי אמת , אשר נושאם מבוררים ע"י
אמת-המחלט של עדות החושים , ונשואם נחשב עמכם על פי
כללי ההנדסי וההגיון אשר נשתמש בהם , ולא על דרך אחר .
וממשפטים האלו אנחנו הולכים ועונרים אל הקשי השכלי .
ועל יסודותם טענו בניני הלמוד של חכמת ההנדסי וההגיון
המשמשים "נחכמת" ^{הטענה} . ועוד מקירה אחרת : לפי
ההקמדה אשר שתי מחזות החושית הולכות ונאות זאת אחר
זאת בערך העת , לשל : כאשר נתמיד לראות על מחזה
החושית א בא מחזה החושית ב הנבדלת ממנה , כן נתחוק
להקש על התקשרות התמידית שבין שתי המחזות האן . וסמיד
כאשר נראה מציאת החושית ממחזה א נלכד בלכ בטוח על מחזה
ולפי

ב • ולפירוץ פעמים אשר ראינו שדבר אשר נמראהו ונמששו
 ונטעמו דומה ללחם / ירוד ויכלכל את בוף אוכלו / כן נחכה
 בנטחון נמור לפשיב פעולה זו מכל מוחש אשר לו דמיון לחם /
 אעפ"י שעודנו לא נעשה הנסיון ממנו / ולפי רוב פעמים אשר
 השתכלנו שדבר אשר לו מראה ומשש כמו שנסנה / יתן ריח נקדבנו
 ליו / ונטעמנו אוקנו יעצים טעם מה / כן ירבה בנטחון בנו
 לפשיב הרגשת הריח והטעם כזה מכל פרח אשר נמראהו ונמששו
 דומה לשושנה / ועל פי זה נקדבה מספר הכללים והיסודות אשר
 נשמע בהם בחכמת העצב ובשיחה בין אדם לרעהו עד בלי תכלית •
 כי נקיש ממליאת מחוה החושית אחת על מליאת מחוה החושית
 אחרת הנקשרות עמו ; לא בחווק בנטחון הנקראים למודיים
 והגיוניים / כי אש במעלת הבירור אשר יסודו על עמודי אמתיים
 הנראה לעין כל והנקראים הקש החשוש (אינדוקטיב) • והנה
 מיסוד הבירור הוא וממלאת אחת — המחלט הנזכר ממנו /
 נחקור ונדרוש יותר בפרקים הבאים • והיום הזה יספוק לי לברר
 ולזקק כללי השני האצתיים האלו ע"פ משל הזה • הנני אוכל מאכל
 אחד / והוא נותן לחכי טעם מלח / וגם האנשים האוכלים אתי
 ירגישו הרגשה הזאת / וגם למראה עינינו נחזה בו מראה מלח •
 ואנינו בו בכלי העטה והנה לכל חלקים תאר מלח / ואניאנו אל
 המים ונמס / כדרך כל מלח • ועתה אצפה שגם בדרישת
 הכי"מאה ישנה הפעולה הנקשר על פי חקי המלאכה הזאת עם
 המלח • אבל אינו כוונת את עצמו על בנטחון הזה / כי גם אדרוש
 בפעל ע"י מלאכת הכימאה אחר חלק אחד מבגדים הזה • ואם גם
 בזה מלאתי אשר חפשתי / אז אקיש בבירור היותר גדול על
 הפעולה אשר שאר חלקי הגשם הזה עתידים לפעול על חומר שלי
 לפי נסיונות הרבים הנעשות כבר ע"י חמטות כאלו על חומרי
 אנושי כאלה • ועל פי רוב ההשכמות אשר בחכתי ונסייתי / אצפה
 בכל ענינים הדומים להם השכמות כיוצא בהם / עם אחת-
 מחלט הרבה או מעט לפי גודל או קוטן מספר הענינים אשר
 השכמותיהם נודעות לי •